

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

Director : DIMITRIE ALEXANDRESCO

Decanul Facultății de Drept din Iași, fost Procuror-general la Înalta Curte de Casație

Prim-Redactor : EMANOIL DAN

Licențiat în drept, avocat

Redactor-proprietar : I. S. CODREANU

Licențiat în drept și științe de Stat, avocat

ABONAMENTUL

Pe an, în România, cu Tabla . . . 45 lei
 6 luni 20 »
 3 luni 10 »
 Streinătate 50 lei pe an, 25 pe 6 luni

Apare de două ori pe săptămână
 sub direcțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația
București, CALEA RAHOVEI, 5
 Lângă Palatul Justiției
= TELEFON 16/98 =

D-l Profesor I. Tanoviceanu roagă pe acei cari-i trimit hotărâri spre a fi adnotate să le adreseze Direcțiunii Curierului Judiciar, ocupațiunile nepermițându-i a adnotă decât foarte puține hotărâri judecătorești. În orice caz hotărârile nedefinitive or cele trimise direct d-sale nu vor mai fi adnotate de d-l Tanoviceanu.

SUMARUL

— **Femeea avocat: Observațiuni la doctrina și jurisprudența română, de d-l avocat Alex. Lascarov-Moldoveanu.**

JURISPRUDENȚA

— **Cas. s. I: Suliman M. Ismail cu Ministerul Domeniilor** (Acei cari nu vor plăti dreptul de răscumpărare la pământurile din Dobrogea, în timp de 3 ani, cu începere dela 1882 pierd, în folosul statului, dreptul la pământ fără a putea reclama întoarcerea plăților anterioare).

— **Trib. Dorohoi: Solomon Cotter**, opoziție asupra mandatului de arestare (Prevenitul poate cere la tribunal, pe cale de opoziție, infirmarea mandatului de arestare dat de judecătorul de instrucție, odată cu ordonanța de trimitere în judecată) cu o **Notă** de d-l profesor I. Tanoviceanu.

Rezumatele Jurisprudenței Curții noastre de casație

— **Casație s. I: Revizuire.** — Cazul când statul are drept de revizuire. — Dacă atunci când statul a făcut apel în contra declarării condamnatoare care s'a respins ca tardiv, mai poate face cerere de revizuire sub motiv că n'a fost apărât.

— **Casație s. II: Contravenție sanitară.** — Băuturi nereglementare. — Punere în comerț. — Fabricant care vinde la detailiști. — Pedepsirea lui. — Art. 63 legea sanitară.

— **Casație s. III: No. 1: Contravenție vamală.** — Declarație de import inexactă. — Verificarea mărfii. — Proces-verbal de constatare. — Dacă trebuie de îndată a se constată verificarea printr'un proces-verbal aparte și special. — Art. 201, 203, 205, 208, 210 și 215 legea vămilor; **No. 2: Contencios administrativ.** — Modul de sesizare al Curții de casație. — Declinator de competență din partea unei instanțe de fond ordinare. — Investire neregulată.

FEMEEA-AVOCAT**Observațiuni la doctrina și jurisprudența română**

Această chestiune, în țara noastră, s'a dezbătut în patru rânduri.

În 1891 membrii Baroului de Ilfov admit înscrierea în acel Barou a d-rei *Bilcescu*, deciziune care n'a fost nici apelată de cei interesați nici n'a fost utilizată de d-ra *Bilcescu*. Era, se vede, mai mult o încercare, decât o rezolvare a chestiunii. Această deciziune a făcut însă vâlvă în lumea chestiunilor feminine, iar în Belgia, cunoscutul feminist *Louis Franck* a zis că prin această deci-

ziune Consiliul de disciplină de Ilfov va avea „onoarea de a fi introdus o mare inovație în existența Baroului”. (*Curierul Judiciar* No. 19/1903 pag. 155).

În 1901 tot Baroul de Ilfov se pronunță asupra cererii d-rei *Elena Popovici*. De data aceasta cu o majoritate de patru, (*Danielopol*, *C. Arion*, *Th. Borneanu* și *Țicu Ștefănescu*) contra trei (*P. Borș*, *C. I. Polizu* și *N. Flămânda*), cererea este respinsă. D-ra *Elena Popovici* face apel — care, însă, îi este respins. Recurs nu s'a făcut.

În 1913, Baroul de Iași admite cererea de înscriere a d-rei *Ella Negruți*. În potrivă acestei decizii făcându-se apel de un grup de avocați din Iași, Curtea de apel respectivă li l'a admis. În potrivă deciziei Curții de apel, d-ra *Negruți*, face recurs, deducând astfel, pentru prima oară în fața Casației noastre, chestiunea femeii-avocat. Casația a respins recursul.

Chestiunea părea astfel clasată pentru o bună bucată de vreme, când o redeschise tot d-ra *Negruți* în complicitate cu Baroul de Covurlui, care, trecând peste ceea ce hotărâse Curtea de casație, admise în sânul său pe aceea care fusese pusă la index de cea mai înaltă instanță judecătorească a noastră.

Făcându-se apel de către câțiva avocați, Curtea de apel din Galați în majoritate (*Tanoviceanu*, *Botez*, *Vasilu*), contra minorității (*Dumitrescu*, *Sărățeanu*), respinge apelul, dând astfel d-rei *Negruți* și indirect chestiunii femeii avocat, nouă argumente în lupta ce întreprindea. Chestiunea se găsește din nou în fața Casației, care, are de data aceasta a se pronunța asupra unor nouă mijloace de apărare.

Înainte de a merge să studiem toate argumentele *pro* și *contra* ce s'au dat în această chestiune, cată să facem observațiunea că la noi, această chestiune, pusă în mod constant la intervale de 10 ani, se prezintă supt un aspect de artificialitate, de falsitate. Vreau să spun: chestiunea femeii avocat nu a eșit la lumina dezbaterilor publice dintr'o nevoie adâncă socială sau economică, ci, mai degrabă dintr'o aparență de necesitate, care în fond însă, era iluzorie,

Atât d-ra Bilcescu cât și celelalte două petiționare, cari au bătut la poarta dreptului de a profesă avocatura, nu făceau aceasta decât dintr'o deșartă și iluzorie nevoie, închipuită de ele ca foarte trebuitoare în dezvoltarea feminismului român. În *fapt*, în realitatea temeinică însă, (și *totdeauna* trebuie să ne călăuzim de realități în rezolvarea problemelor cu caracter social), în această realitate, chestiunea nu prezintă nici o importanță. De aceea și în toate discuțiile ce s'au urmat, după cum vom vedea, s'a pus numai *teoreticește* chestiunea, neglijându-se partea ei practică, de realitate. În acest senz am înțeles că chestia are un aspect fals, artificial.

În examinarea deosebitelor argumentațiuni ce s'au făcut, am crezut mai nimerit a le prezenta în mod cronologic și deci separat, pentru a ne putea da seama mai bine de evoluția pe care a suferit-o chestia. Vom începe cu prima decizie a Baroului de Ilfov, din 1891, în cererea d-rei S. Bilcescu.

I. Iată argumentele acestei deciziuni: 1) Nici un text de lege nu cere condiția masculinității spre a fi admis la exercițiul profesiei de avocat;

2) Legea avocaților necerând decât condițiuni de titlu și naționalitate „asimilând astfel dreptul de a fi avocat cu acela de a cumpără imobile rurale, drept care deși nu aparține decât Românilor, nu presupune însă exercițiul drepturilor politice, ceea ce conduce la ideea că femeile și minorii au acest drept”;

3) Avocatura fiind o profesie, ar fi arbitrar și extra-legal ca să nu poată fi îmbrățișată de oricine. S'ar viola și principiul egalității înaintea legilor și a libertății muncii;

4) Obiecțiunea că femeia-avocat se va găsi în neputință de a face și oficiul de magistrat (art. 18 leg. org. jud.), oficiu care presupune exercițiul drepturilor politice, nu e fondată de oarece „faptul de a fi avocat nu implică în sine și prin sine și dreptul de a fi magistrat, ci numai posibilitatea dreptului”;

5) Art. 24 cod. civ., inovând asupra celui francez și admitând pe femei ca martori în actele stărei civile, a deschis implicit calea femeilor spre exercițiul dreptului de a lua parte la unele acte judiciare;

6) Codul Caragea (art. 3, cap. 1, partea 1) nelăturând pe femei decât dela cinurile politicești, stăpâniri și slujbe publice, a înțeles implicit că exercițiul celorlalte feluri de drepturi li este permis. (V. *Curierul Judiciar* 19/903 pag. 155).

Sprijinită pe aceste argumente, deciziunea Baroului de Ilfov este cu totul insuficientă. Toate argumentele sunt lipsite de puterea de a convinge,—nici unul nu e *hotărâtor* în rezolvarea chestiunii. Chestiunea nu este atacată în partea ei esențială, ci este privită cu totul superficial. Argumentului că legea nu pune condițiunea masculinității, i-se răspunde lesne că și în alte legi (de ex. cea electorală) nu e prevăzută

această condiție și totuși femeile sunt excluse dela exercițiul acestor drepturi. Argumentul deci, cade.

Că art. 24 cod. civ. dă drept femeilor de a fi martore în actele de stare civilă,—aceasta a fost o prevedere a legiuitorului pentru înlesnirea popularizării actelor de stare civilă, care nu erau în uz la noi când s'a pus în aplicare codul civil. Dar a trage din aceasta un argument pentru dreptul femeii de a profesă avocatura, este cu totul hazardat și nici nu văd calea pe care va fi făcut o raționamentului redactorului deciziunii pentru a ajunge la această concluzie. Tot aceleași cuvinte se pot spune și despre argumentul tras din art. 3 cap. 1 partea 1 din Codul Caragea. A trage un argument *per a contrario* dintr'o dispoziție prevăzută într'un cod de-acum aproape o sută de ani, când chestiunea femeii-avocat era nouă sau nepusă chiar în cele mai înaintate în civilizație popoare, este a compromite și ceea ce s'ar putea spune bine despre chestie.

Argumentul cu libertatea muncii și egalitatea înaintea legilor, e mai mult o enunțare de principii decât un argument propriu zis. În orice caz această enunțare de principii ca să-și poată impune toate consecințele ei trebuie pusă în legătură cu toate celelalte argumente, iar nu lăsată izolată așa cum e pusă în decizie.

Răspunsul la obiecțiunea ce s'ar face în cazul art. 18 leg. org. jud., e numai un răspuns la un argument contrar, dar nu un argument direct al problemei. Ca atare, puterea lui de rezolvire e foarte relativă și redusă.

II. Argumentele minorității Baroului de Ilfov în decizia privitoare pe Elena Popovici, sunt exact cele precedente din decizia Bilcescu. (V. *Curierul Judiciar* 69/902 pagina 572).

III. Temeiurile majorității care respinge cererea Popovici sunt următoarele:

1) Deși în art. 1 din legea avocaților din 1864, nu există nici o prohibițiune expresă pentru femei și nici vreo diferențiere între bărbați și femei,—totuși nu se poate acorda acest drept femeilor fiindcă ele nu ar putea avea capacitatea completă de a reprezintă în justiție, de oarece sau ar fi să le forțăm a rămâne celibatate sau a le pretinde ca pentru orice reprezentare în instanță să aibă nevoie de autorizație maritală;

2) Argumentul tras din art. 18 leg. org. jud.;

3) Că mai cu seamă la popoarele de origine greacă sau greco-latină rolul femeii este mai mult în gyneceu, unde are menirea de a îngriji pe soț și pe copii; că interesul social cere ca farmecul și delicateța sexului feminin să nu se altereze sau să se piardă în viltarea vieții tribunalelor și că rolul și demnitatea femeii sunt incompatibile cu exercițiul profesiunii de avocat.

Alăturarea de aceste argumente, unul din membrii Baroului de atunci — Țicu Ștefănescu — a motivat în alt chip respingerea cererei Popovici.

D-sa consideră această chestiune ca fiind de ordin social, de organizare a Statului, iar nu juridică sau de legislație, de aceea și renunță a discuta chestiunea pe aceste terenuri.

Societatea fiind bazată pe familie, iar aceasta pe prejudecăți de ordine, cinste și moralitate, femeia nu-și găsește rostul său de cât în familie, căci într'altfel ar turbura ordinea și bunele moravuri pe care sălășluiește societatea umană. Că plecând de la această premiză, întreaga noastră legislație a îndepărtat expres sau tacit pe femei de la o viață publică oare-care și s'a ocupat numai de interesele ei în cercul familiar și relative la menajul ei. Tot pentru aceasta femeia n'a fost supusă la vre-o sarcină publică (impozit personal, armată, etc...). Această ordine de lucruri fiind naturală ea nu poate fi o dependență sau o sclavie. (V. *Curierul Judiciar* 69/902, pag. 562).

Argumentarea acestei deciziuni, cu excepția argumentelor nouă ale d-lui Țicu Ștefănescu, este cu desăvârșire slabă și incompletă. La argumentul autorizației femeii-avocat, se răspunde lesne că o autorizație unică și generală ar fi suficientă și deci nici femeia-avocat nu ar fi silită la celibat și nici bărbatul ei nu ar fi silit, cum spune d-l D. Alexandresco, să umble după ea cu traista în băț ca să-i dea mereu autorizație de a sta în instanță. Dacă acest argument nu ar fi subsemnat de niște somități juridice, ar putea fi luat drept o glumă. De sigur însă că e o inadvertență.

Despre argumentul tras din art. 18 leg. org. jud. am mai vorbit; nu poate fi nici pentru unii, nici pentru ceilalți, un argument.

În ultim loc se aduce un argument nou, de ordin social, relativ la rostul femeii, dar totul e prezintat atât de sumar și axiomatic, în cât nu putem să-i apreciem valoarea de convingere și de temeinicie. Nu vedem *de ce* interesul social cere ca grația femeinii să nu se altereze în viața tribunalelor și *cum* se produce această alterare și *care* ar fi acea alterare; de asemenea nu putem pricepe de ce rolul și demnitatea femeii sunt incompatibile cu profesiunea de avocat.

Nu voim a trage un argument *per a contrario*, dar am face o întrebare: *demnitatea* bărbatului de ce e compatibilă cu profesiunea de avocat?

Ori-cum ar fi însă, nici argumentele acestei deciziuni nu conțin în ele rezolvarea problemei. Totul rămâne încă neguros și indecis.

Mai luminos, mult mai luminos pune chestiunea d-l Țicu Ștefănescu în argumentarea d-sale separată. Credem că d-sa este singurul până aici care a văzut și mai ales a simțit care e făgașul ade-

vărat al problemei și că rezolvarea ei nu se poate face în jurul unor texte de lege, incomplete, laconice, ambiguoase, și nici la adăpostul unor principii vagi, generale, nebuloase.

Asupra părerii d-sale voi reveni la finele acestui articol când voi prezenta, în rezumat și părerea mea. Voi spune însă de pe acum că una din premisele de la care pleacă d-sa mi se pare greșită și anume atunci când afirmă că familia se conduce după *prejudecăți* de morală, ordine, etc... Ceea ce se pare d-sale prejudecăți, cred mai de grabă că sunt legile conducătoare eșite din ordinea firească a lucrurilor, e însăși Firea care își impune, peste vremi și oameni, imuabilele ei porunci. Judecând astfel și înlăturând din discuție conținutul noțiunii *prejudecată*, vom da și concluziei, care poate fi în ambele cazuri aceiași, o altă înfățișare. În cazul d-sale concluzia la care a ajuns, ar fi descendența unei premise care implică ceva voluntar-omenesc, poate o tiranie masculină, în cazul nostru, aceeași concluzie apare ca consecință firească a altor lucruri tot atât de firești, toate imuabile și tari.

IV. Curtea de apel din București respingând apelul d-rei Elena Popovici, aduce ca argumente noi:

1) Legea avocaților din 1864 își trage originea în legislația franceză (legea din Ventôse, anul XII, decretul și ordonanțele din anii 1810—1822) și cum dispozițiile acestei legi nu s'au înțeles nici odată în sensul posibilității pentru femei de a fi admise la exercitarea profesiunii de avocat, urmează că și spiritul legii noastre trebuie să fie același. (O dovadă că acesta a fost spiritul vechilor legiuri, este că a trebuit să se legifereze expres în 1900, de când femeile în Franța au acest drept). *A fortiori*, raționamentul acesta este bun având în vedere starea noastră socială și consuetudinală, ambele îndepărtând pe femei de la exercițiul tuturor acestor oficii îndeplinite de bărbați.

2) Că exercițiul acestei profesiuni conferă celor ce o practică unele drepturi de ordine politică, cum ar fi dreptul de a vota într'un anumit colegiu la alegerile parlamentare și de a fi eligibil, pe care nu le are femeia;

3) Că „în lipsă de text pozitiv, judecătorul nu poate admite o stare de lucruri care ar isbi în ideile și ordinea socială actuală și ar compromite oare-cum în tumultul forului, rezerva și modestia cuvenită sexului”; că, prin urmare, rezolvirea acestei probleme aparține legiuitorului, iar nu judecătorului. (V. *Curierul Judiciar* 19/903, pag. 157).

Cu părere de rău trebuie să constatăm și de astădată că argumentele sunt tot atât de puțin convingătoare ca și cele precedente. Singur primul argument este mai pertinent, căci, în adevăr cercetarea izvoarelor istorice e necesară și poate da

rezultate bune în cercetarea unei probleme, căreia nu i se găsește soluțiunea, — dar aceasta nu e însă, totul. Acest argument ar valora dacă ar fi în tovarășia altor argumente, — pe singura lui tărie neputându-se răzima rezolvarea. Ori, celelalte temeuri sunt cu desăvârșire fără importanță, ele înșile având nevoie de susținere.

Este caracteristică lipsa de curaj cu care este atacată problema, — lipsă care se dovedește și în prezentarea și în argumentarea ei.

Mai cu osebire partea ei socială este cu desăvârșire lăsată în părăsire și pare-mi-se că nici o rezolvare temeinică nu va putea veni de cât pe această cale. Această problemă nu poate fi privită în chip izolat, ci numai având în deaproape vedere rolul *firesc* și bine deslușit al femeii în societatea umană, rol dictat de însăși natura intimă a creațiunii, — dar asupra acestui lucru vom mai reveni.

V. Cu ocazia apelului făcut de d-ra Popovici, d-l Alexandresco, eminentul nostru juriconsult, care a fost unul din apărătorii d-sale, a publicat în *Curierul Judiciar*, No. 19 din 1903, un articol care cuprinde pleduaria sa în fața Curții de apel.

Lăsând de o parte toată poesia în care d-sa prezintă chestiunea, vom grupa argumentele d-sale astfel:

1) La Romani, femeile ar fi avut dreptul de a pleda, — argument scos dintr'un text din *Digeste de postulandum*, unde se vorbește de o *improbissima foemina, Carfania*, care din cauza indecenței ei, ar fi compromis problema feminină în ce privește viața în for;

2) În dreptul nostru vechiu, precedent codului civil, codul Caragea nu interzice femeilor exercițiul drepturilor civile, ci numai a celor politice și publice, iar avocatura nu poate fi considerată nici ca un drept politic, nici ca o funcție publică. Dacă Bazilicalele sunt precise în a nu acorda dreptul femeii ca să fie „învoită de a fi apărătoarea pricinelor de judecată“, aceasta nu înseamnă că și azi, când Bazilicalele au devenit *istorie*, să ne mai conducem după ele;

3) Oficiul de avocat nu e un oficiu *viril*, — un privilegiu al bărbatului. Citează în acest senz un argument dat de profesorul Glasson din Franța;

4) Femeia are plenitudinea drepturilor ei civile. „Profesiunea de avocat nu este prin ea însăși o funcțiune publică și nu cere exercițiul drepturilor politice“;

5) Argumentul contrar tras din art. 18 legea org. jud.;

6) Femeia avocat nu va avea nevoie de cât de o autorizație unică și generală din partea bărbatului pentru exercițiul profesiunii de avocat;

7) Argumentul cum că în Franța a trebuit să

vină o lege specială, cea din 1900, care să dea drept femeilor de a profesa avocatura, nu se aplică la noi;

8) Termenul masculin întrebuintat în legea avocaților, nu înseamnă că e vorba numai de bărbați, căci sunt legi (cea sanitară de ex.) în care deși se vorbește la masculin, totuși sunt admise și femeile.

a) Prezența femeii în Barou nu numai că nu va face să i se piardă farmecul sexului, ci, din potrivă va face ca raporturile dintre confrăți să fie mai distinse.

Eminentul nostru juriconsult termină astfel seria argumentelor sale: „acolo unde drepturile femeii au fost recunoscute, unde legile, constituțiile și jurisprudența au asigurat femeii libertatea muncii, capacitatea și demnitatea morală, s'au văzut înflorind ca pe o câmpie roditoare virtuțile casnice și virtuțile cetățenești, libertățile omului privat și libertățile cetățeanului“.

Cu aceiași imparțialitate și rugând pe respectatul nostru juriconsult a ni îngădui să-i analizăm, în limitele puterilor noastre, argumentările ce d-sa a făcut în această chestie, — vom constata și de astădată cât de puțin convingătoare sunt argumentele ce s'au adus. Și iată pentru ce:

1) Chestiunea femeii-avocat, în conformitate cu legea de *postulandum* este așa de vagă și controversată în cât nu putem clădi pe ea nimic pentru rezolvarea problemei.

2) Că codul Caragea nu interzicea expres femeilor de cât exercițiul drepturilor publice și politice și de aici, *per a contrario*, ar rezulta că aveau dreptul de a profesa avocatura, — e o simplă ipoteză. Mai întâi această chestiune nu a putut fi pusă sub legea Caragea, de oarece nimeni nu se gândea atunci la ea. Pe vremea aceia femeile duceau o viață cu totul în afară de orice preocupări de ordin public. Ori, așa fiind, a veni astăzi și a voi să rezolvi o problemă de mare importanță socială, interpretând o lege de acum un secol, în timpul aplicării căreia nici nu s'a pus problema aceasta, — este a alerga la argumente cu totul iluzorii. Apoi, argumentarea *per a contrario*, pe baza căreia se conchide că femeile ar avea dreptul să profeseze avocatura (dupe aceiași lege Caragea) e o argumentare numai în aparență adevărată. Nu înseamnă că dacă într'o lege nu se prevede ceva expres, urmează că tot ce nu s'a prevăzut expres este permis sau legal. E, în orice caz, primejdios a raționa astfel. Nici în legea electorală nu se prevede expres că femeile nu au drept de vot și totuși nimeni n'a argumentat că *deci* ele au acest drept. Că sunt cazuri când raționamentul *per a contrario* este fericit în rezultate, — e adevărat, — dar aceasta nu știrbește nimic din cele spuse de noi, ci arată numai cât de șubredă poate fi baza pe care cineva clădește rezolvirea unei probleme de însemnătate celeia pe care o discutăm.

3) Că oficiul de avocat nu e un oficiu viril, e și aceasta o ipoteză, dar pe care d-l Alexandresco dimpreună cu Glasson nu o argumentează întru nimic, ci numai o enunță, ca o axiomă intangibilă. Ori în această privință ar fi foarte multe de spus și s'ar putea, privind se aspectul social al chestiei, să se ajungă la rezultate nebanuite și poate contrarii celor la care s'a ajuns. Atât în acest punct cât și în întreaga apărare a d-sale, d-l Alexandresco nu abordează de loc aspectul adânc social al chestiunii.

4) Că femeia având plenitudinea drepturilor civile, are și dreptul de a profesa avocatura care „nu e prin ea însăși o funcțiune publică și nu cere exercițiul drepturilor politice“.

Mai întâi femeia (și vorbind de femei, o privim sub înfățișarea ei obișnuită de femei măritată) nu are o plenitudine civilă complectă după cum se pretinde, această plenitudine fiind, în *interesul căminului*, mult știrbită prin nevoea ce are de autorizația maritală. În *drept* femeia are o plenitudine civilă, în *fapt* însă, această plenitudine este condiționată de bărbat sau de justiție, care pot, având în vedere interesele familiei să oprească pe femei dela exercițiul unui drept civil oarecare. Și am enunțat acest lucru pentru a lăsa să se întrevadă că și în chestiunea femeii-avocat (admițând momentan că exercițiul avocaturii e exercitarea unui drept pur civil) nu trebuie să ne conducem numai după un principiu vag, care nici odată nu poate cuprinde o totalitate de cazuri, ci trebuie să o privim în tot complexul ei și mai cu osebire în strânsă legătură cu *interesul căminului*, care întotdeauna a fost ținut în seamă de legiuitor ori de câte ori a fost vorba de a legifera asupra unor asemenea materii. Și atunci cădem iarăși în fagașul firesc al chestiunii: indiferent dacă avocatura implică numai un drept civil pur, dar exercitarea acestui drept de către femei, este sau nu în conformitate cu natura ei intimă, cu menirea ei, etc. și nu e periclitat căminul prin aceasta? Cădem deci în studiarea problemei din punct de vedere social, cum arătarăm mai sus.

De sigur că prin ea însăși avocatura nu e o funcțiune publică,—e o profesie ca toate profesiile. Nu aci însă stă rezolvarea chestiunii dacă femeia are sau nu dreptul de a profesa avocatura. Avocatura nu e o funcțiune publică,—dar ce rezultă de aci? Rezultă că această profesie a devenit prin aceasta, o profesie conformă cu natura femeii, cu rostul ei pe lume? Nici de cum. Vedeți dar ce cerc vițios se formează de îndată ce privim chestia în totalitatea ei, iar nu izolat în fața unui argument singuratec, care, așa luat, are aparența de a tranșa problema.

Nu putem zice că problema femeii avocat este rezolvată în chipul acesta: avocatura nefiind o funcțiune publică e accesibilă femeilor, de oarece ele au plenitudinea drepturilor civile. Prea suntem departe de

albia firească a problemei! Mai degrabă limbajul ce trebuie ținut în asemenea împrejurări ar fi: *se cuvine* ca femeia să profeseze avocatura, e *firesc* ca ea să fie avocat, e în conformitate cu natura ei intimă și cu acea *natura rerum*, exercitarea acestei profesii de către femei?

Adusă problema aici și căutat a fi rezolvată pe această cale, vom ajunge la adevăratele rezultate. Nu poate, cu nici un chip, fi terminat acest proces curios de vorbe aproape goale decât punându-l pe firescul său povârniș. Intr'altfel va fi peste putință. Aceasta, de altfel, era situația în Franța înainte de 1900, când s'a tăiat nodul gordian prin intervenția unei legi exprese, care, poate fi anti-naturală sau a-naturală, dar care e *lege*. Cu argumente *per a contrario* și cu interpretări, nu va putea nimeni zice: iată soluția!

5) Argumentele dela N-le 5 și 6 nu sunt în realitate niște argumente ci numai niște răspunsuri la niște argumente contrare, așa încât au o valoare cu totul relativă.

6. Argumentul că deși în Franța a trebuit să vină legea specială din 1900 totuși acest argument nu se aplică la noi, e o simplă afirmare pe deaîntregul nedovedită. Din contra, faptul că în Franța a trebuit să se rezolve controversa printr'o dispoziție legală, pozitivă și expresă, este de natură a ne face să conchidem că și la noi este nevoie de o asemenea lege, întrucât legea corpului avocaților din 1864 este copiată dela francezi, și deci și noi avem aceeași tradiție istorică în materie și aceeași problemă de rezolvat.

7. Argumentul cu „*termenul masculin*“, e un argument cu două tășuri, care e bun și pentru tabăra feminisților și contra lor. Ca atare valoarea lui intrinsecă este foarte redusă.

8. Că prezența femeii în Barou va îndulci moravurile, aceasta e acel veșnic *pium desiderium* al tuturor profesioniștilor în ce privește viața intimă a profesiei lor și... va rămâne mereu un țel neatinat. Așa e firea omenească: trebuie să aibă înainte un *excelsior*, fără de care viața ar apărea ca o trudă zadarnică! Cu femeile în avocatură desigur că s'ar întâmpla ce s'a întâmplat cu ele la poștă, și în alte ocupații bărbătești... Depărtate de la fireasca lor chemare, au pierdut orice înfățișare sufletească feminină și nu numai că n'au îndulcit moravurile, dar le-au înăspriț prin zavistii fără sfârșit și intrigi abil țesute, așa încât acum acel *pium desiderium* e ca femeile să plece de acolo și să-și caute de drumul lor...

Iar acelor frumoase cuvinte prin care eminentul nostru jurisconsult i-și termină apărarea sa, ne încumetăm a răspunde: „Nimeni nu neagă femeii drepturile ei, libertatea muncii, capacitatea și demnitatea ei morală dacă îi opune un *veto* foarte firesc când ea, în chip cu totul nefiresc și rar, bate la

poarta acestei profesiuni cerând intrare. Drepturile ei sunt aiurea, libertatea muncii o are asigurată în aceeași măsură în care o are fiecă muritor, — capacitatea și demnitatea ei morală sunt deplin ocrotite, — toate cu o singură condițiune: *femea să nu-și uite niciodată marile și dificilele ei chemări, — chemări pe înfăptuirea cărora stau toată siguranța și tot rostul societății umane. În afară de aceasta, nu poate fi decât anarhie morală, decrepitudine, dezastru...*

(Va urmă)

Alex. Lascarov-Moldoveanu
Avocat

Focșani, Ianuarie 1915.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I.

Audiența dela 12 Decembrie 1914

Președenția d-lui C R MANOLESCU, Președinte
Suliman Mehmet Ismail cu Ministerul Domeniilor

Legea pentru regularea proprietății imobiliare în Dobrogea din 1882. — Neplata dreptului de rescumpărare în timp de trei ani de la promulgarea legii pentru terenurile recunoscute pe baza tapiurilor prezentate. — Pierderea dreptului la acel pământ, în folosul statului. (Art 13 și 14 din lege).

După dispozițiunile art. 14 din legea pentru regularea proprietății imobiliare în Dobrogea din anul 1882, acei cari nu vor plăti dreptul de rescumpărare în timp de trei ani, pierd, în folosul statului, dreptul la pământ, fără a putea reclama întoarcerea plăților anterioare, iar prin art. 13 aceeași lege se prescrie că plata dreptului de rescumpărare începe din anul promulgării legii, adică de la 1882.

Prin urmare, dacă Comisia Centrală de verificare a recunoscut unei persoane, pe baza tapiurilor prezentate, dreptul la o porțiune de teren, pentru care nu a plătit nici o sumă pentru răscumpărarea lui, cu drept cuvânt instanța de fond a hotărât că acea persoană a pierdut, în folosul statului dreptul la acel pământ conform art. 14 sus citat.

Decizia No. 612/914. — Respins recursul făcut de Suliman Mehmet Ismail contra deciziei Curței de apel Galați s. I, No. 57/914, dată în proces cu Ministerul Domeniilor.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier C. Sărățeanu;

Pe d-l avocat Păunescu în dezvoltarea motivelor de casare; și

Pe d-l avocat G. Schina în combateri.

Deliberând,

Asupra motivului II de casare:

«Exces de putere și violarea art. 13 și 14 din legea de improprietăre din Dobrogea din anul 1882 Intr'adevăr, Suliman Mehmet Ismail a prezentat comisiei de verificare tapiurile sale (documentele) și pe baza lor i s'a recunoscut dreptul de proprietate la o întindere de teren de 49 hectare și 3663 m. p. din cătuna Râmnicu de sus comuna Tocsos

Jud. Tulcea. Acest pământ al său nu i-a fost predat nici până astăzi Curtea de Galați cu decizia No. 57/914 îmi respinge cererea de a mi se da acel pământ Argumentațiunea Curței e bazată pe faptul că n'aș fi plătit dijma conform art. 13 și 14 din legea arătată mai sus. Această argumentațiune e contrarie legii și lipsită de logică. Dijma înseamnă o dare către stat produsă din folosul pământului cultivat; când nu cultiv și nici nu am pământul în stăpânire nu pot fi supus la dijma; încă tot legea din Dobrogea arată că pot să fiu scutit de dijma, dacă renunț la o treime de pământ în favoarea Statului; ori, ca să renunț la ceva trebuie să fiu întâi declarat stăpânul, posesorul aceluia ceva. Ideia dominantă a legiuitorului din 1882 care se împacă și cu logica lucrului a fost și nu putea fi alta decât cel ce e supus dijmii, să fi fost intrat mai întâi în stăpânirea pământului, după care numai să înceapă să curgă decăderea din dreptul de proprietar dacă nu se fac plățile dijmii în timp de trei ani; de aceea și cuvintele din lege de «deposedare» care nu putea avea alt sens decât pentru cel ce a posedat, precum și acela că deposedarea deja efectuată și că încasarea ratelor etc, lucruri cari nu pot fi cerute decât de la cel ce posedă; și spiritul și litera legii indică dar, că nu a putut intra în capul legiuitorului din 1882 să facă o lege contra bunului simț și a rațiunii adică să ceară dijma și ca consecință să creeze decăderi de la cel ce n'a fost pus în stăpânirea lucrului și încă nici nu se dovedește că i-a fost pus în cunoștință dreptul lui de proprietar».

Având în vedere deciziunea supusă recursului, din care rezultă că: recurentul Suleiman Mehmet Ismail, a cerut Tribunalului Tulcea ca să oblige pe Ministerul Domeniilor, să'i lase în stăpânire un teren de 49 hectare din comuna Toxof județul Tulcea, ce i s'a recunoscut de comisia centrală de verificare, pe baza tapiurilor ce a prezentat, și care s'a trecut pe tabelă la No. 10, iar în caz de imposibilitate, să i se dea un teren echivalent, or valoarea aceluia teren în sumă de patruzeci de mii de lei, plus venitul aceluia teren, calculat la suma de cincisprezece mii de lei, acțiune care a fost respinsă atât de tribunal, cât și de Curtea de apel, prin deciziunea supusă recursului;

Având în vedere că Curtea de apel pentru a ajunge la această soluțiune, constată și stabilește în fapt, că deși comisiunea de verificare a verificat, recunoscut și înscris drepturile recurentului pe tabela de parcelare, însă în anul 1889 recurentul a fost deposedat de acel teren pentru neplata răscumpărării dijmii, în termenul prescris de art. 14 din legea asupra proprietății imobiliare din Dobrogea de la 1882, și a legii din 10 Aprilie 1910;

Văzând art. 13 și 14 din legea pentru regularea proprietății imobiliare în Dobrogea, din anul 1882, sub imperiul căreia s'a făcut deposedarea;

Considerând că, după dispozițiunile art. 14 din sus menționata lege, acei care nu vor plăti dreptul de răscumpărare în timp de trei ani, perd, în folosul Statului, dreptul la pământ, fără a putea reclama întoarcerea plăților anterioare, iar prin art. 13 se prescrie că plata dreptului de răscumpărare începe din anul promulgării legii, în speță de la 31 Martie 1882;

Considerând că este necontestat de părți cum că, pentru acest teren nu s'a plătit nici o rată în comptul prețului răscumpărării dijmii;

Că în asemenea condițiuni cu drept cuvânt Curtea de apel a decis că recurentul a pierdut, în folosul statului, dreptul la acest pământ conform art. 14 din lege;

Considerând că nu se poate susține cum pretinde recurentul, că nu s'ar putea concepe deposedare și plată de dijma mai înainte ca deposedatul să fi avut posesia

terenului de care se deposedează, de oarece, în speșă, recurentul avusese posesia cantității de teren asupra căruia cerea a i se recunoaște posesia, anterior promulgării legii din 1882, așa că, prin această recunoaștere a tapiurilor ce prezentase comisiunii de verificare, nu se făcea de cât să recunoască o continuare de posesiune, cu deosebire că în locul terenului ce posedase i se conceda un altul de același întindere constatată prin tapiurile verificate.

Asupra motivului I de casare:

I. «Violarea art. . . . pr. civ. și omisiune esențială, de oarece Curtea de Galați a omis a se pronunța asupra chemării la interogator a Statului, și avocatul Statului nu avea drept să răspundă în locul Ministerului fără o procură specială».

Considerând că se constată din deciziunea Curții cum că statul nu a contestat nici o dată faptul nedărei în posesiunea recurentului a terenului în litigiu;

Că, în asemenea împrejurări, interogatorul cerut de recurent spre a dovedi acest fapt, rămâne fără interes față cu considerațiunile arătate cu ocazia discuțiunii primului motiv de casare, și de aceia și acest mijloc este neîntemeiat.

Asupra motivelor al III-lea și al IV-lea:

«Curtea de Galați, tot prin exces de putere declară că pământul a fost parcelat, ceea ce este inexact căci din lucrările de improprietărire nu reiese alt decât că acel pământ mi s'a verificat și mi s'a decretat dreptul meu de proprietate asupra lui. Din nimic nu se vede efectuarea ultimei operațiuni aceia a parcelării.

Violarea art. 20 din regulamentul legii din 1882. Legea și regulamentul legii, cer ca după parcelare, operația predării pământului să fie obligatorie din partea Statului și în caz de lipsa titularului predarea urma să se facă în persoana Primăriei. Dispozițiunile dar din art. 20 din regulament, nu au fost îndeplinite. Deci Statul nu putea pretinde dijmă de cât dacă dovedea, cel puțin, că din partea lui s'a îndeplinit obligația predării, ca consecință nu poate fi decădere la un drept decât numai când adversarul o poate invoca cu succes, și nu o poate invoca decât atunci când el a făcut tot ceia ce legea îi ordona să facă».

Considerând că, întrucât este constant cum că recurentul nu a plătit nici o rată din răscumpărarea dijmei de la promulgarea legii din 1882, faptul că terenul ce i se recunoscuse, a fost sau nu parcelat sau că în lipsa recurentului parcela urma a se preda Primăriei, rămâne fără interes, întrucât, consecința neplății dijmei, conducea în mod fatal la deposedare;

Considerând că, astfel fiind, din aceste puncte de vedere, și aceste mijloace urmează a fi respinse ca neîntemeiate.

Pentru aceste motive;

Curtea respinge, etc.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI DORHOI

Audiența dela 28 Martie 1915

Președinția d-lui EUGEN CODRESCU. Judecător

Solomon Cotter, opoziție asupra mandatului de arestare

Judecător de instrucție. — Mandat de arestare — Ordonanță definitivă. — Confirmarea mandatului de arestare de tribunal în termen de 3 zile dela emiterea sa. — Opoziție. — Art. 93, 94, 97 și 99 pr. penală și art. 17 și 216 leg. org. judecătorești.

Judecătorul de instrucție poate emite mandat de arestare, când siguranța publică reclamă această măsură, chiar prin ordonanță definitivă.

Mandatul de arestare emis prin ordonanța de-

finitivă trebuie confirmat de tribunal, căci, după 3 zile, efectele mandatului încetează și pe cale de opoziție prevenitul poate cere la tribunal infirmarea mandatului.

Tribunalul deliberând.

Asupra opoziției făcute de prevenitul Solomon Cotter în contra mandatului de arestare emis contra sa de d-l Judecător de instrucție depe lângă acest tribunal sub No. 1169/915 prin ordonanța definitivă No. 13/915, prin care numitul este trimis în judecata tribunalului pentru faptul de bancrută simplă și frauduloasă;

Auzind opunerile făcute de prevenit și concluziunile Ministerului public;

Având în vedere că, tribunalul prin jurnalul cu No. 2603/915, a admis că prevenitul poate face opozițiune la tribunal contra mandatului de arestare emis de d-l Judecător de instrucție prin ordonanța definitivă pe baza art. 94 pr. pen.; de asemenea că d-l judecător de instrucție poate emite mandat de arestare chiar prin ordonanță definitivă, când arestarea este reclamată de un interes al siguranței publice, conform disp. art. 93 pr. penală;

Având în vedere că prevenitul invoacă ca motiv al opoziției sale faptul că efectele acestui mandat de arestare sânt căzute deoarece acest mandat n'a fost confirmat de tribunal, conform art. 97 pr. pen. și 216 din legea de organizare judecătorească;

Considerând că, din cuprinsul dispozițiunilor art. 97 pr. penală combinat cu art. 216 din legea de organizare judecătorească reiese clar intențiunea legiuitorului de a pune sub controlul tribunalului toate mandatele de arestare emise de judecătorul de instrucție, fie în cursul instrucțiunii, fie prin ordonanța definitivă, întrucât textul acestor articole e generic, așa că mandatul de arestare emis de judecătorul de instrucție nu-și poate produce efectele sale decât timp de 3 zile, după care efectele lui încetează, dacă tribunalul n'a fost chemat să se pronunțe asupra confirmării sau infirmării lui;

Considerând că în specie, prevenitul Solomon Cotter este menținut arestat pe baza unui mandat de arestare emis de d-l judecător de instrucție de pe lângă acest tribunal, fără însă ca tribunalul să se fi pronunțat asupra acestui mandat de arestare; că, prin urmare, acest mandat nu mai poate produce niciun efect; deci urmează a fi infirmat;

Că, astfel fiind, opoziția prevenitului Solomon Cotter este întemeiată în drept și deci urmează a fi admisă;

Considerând că, chiar în fapt, prevenția lui Solomon Cotter nu mai e necesară, întrucât instrucția e terminată și întrucât nu poate fi pericol să dispară, deoarece în tot cursul instrucției a fost la dispoziția ei și el își are domiciliu stabil și legături familiare puternice în acest oraș, așa că și din acest punct de vedere mandatul urmează a fi infirmat;

Văzând și dispozițiunile art. 99 pr. penală și 17 din legea de organizare judecătorească;

Pentru aceste motive, în unire cu concluziunile Ministerului Public, tribunalul infirmă mandatul de arestare, etc.

(ss) Eugen Codrescu I. Cuparencu, avocat care a compiectat tribunalul.

NOTA. — Cred că soluțiunea dată de Tribunalul Dorohoi este întemeiată sub toate punctele de vedere.

Mai întâi, este evident că judecătorul de instrucție are drept să dea mandat de arestare chiar prin ordonanța definitivă, fiindcă nici un text de lege nu rădică acest drept al judecătorului. De altminterlea chiar dacă ar exista un text de lege care ar dispune contrariul, el ar fi eludat cu cea

mai mare înlesnire, fiindcă judecătorul nu ar avea de cât să întârzieze cu o zi or două darea ordonanței, emițând prealabil mandatul de arestare.

Că acest mandat are necesitate de confirmare, lucrul ne pare de asemeni incontestabil, fiindcă aceasta este regula pusă de legiuitor pentru mandatul de arestare, și nu vedem nici un text de lege prin care să se fi derogat la regulă atunci când mandatul de arestare se emite în chiar ordonanța definitivă.

Legiuitorul azi nu voește să mai lase pe prevenit la discrețiunea judecătorului de instrucțiune, ci voește ca el să se bucure și de controlul tribunalului. Această dorință a legiuitorului nu trebuie să fie paralizată prin faptul arestării prevenitului prin ordonanța definitivă. Judecătorul are, după cum am spus, dreptul oricând în timpul

instrucțiunei, și chiar când emite ordonanța să dea mandat de arestare, însă exercitând acest drept, el trebuie să se supună dispozițiilor care reglementează mandatul de arestare, dispozițiuni introduse de legiuitor, în interesul libertății cetățenilor.

Confirmarea mandatului de arestare se impune în toate cazurile.

În fine, în ceea ce privește instanța care are să se pronunțe asupra mandatului socotim că bine a judecat Trib. de Dorohoi, când a admis că prevenitul arestat are drept pe cale de opozițiune la tribunal să ceară infirmarea mandatului, fiindcă acesta e dreptul comun în această materie, și prin nimic nu se vede că legiuitorul ar fi făcut o derogare în cazul rezolvat de Trib. Dorohoi

I. TANOVICIANU

REZUMATELE JURISPRUDENTEI INALTEI NOASTRE CURTI DE CASATIE

CASATIE S. I

Recurentul Ministerul domeniilor prin d-l avocat Radovici.

Intimata Sevastița A. Gavrilăscu prin d-l avocat A. Corteamu.

Revizuire. — *Cazul când statul are drept de revizuire.* — *Dacă atunci când statul a făcut apel în contra declarării condamnatoare care s'a respins ca tardiv, mai poate face cerere de revizuire sub motiv că n'a fost apărât.*

Dispozițiunea excepțională și de favoare acordată statului prin art. 291 pr. civ. de a cere revizuirea în cazul când a fost apărât cu violențe sau nu a fost apărât de loc, nu poate fi aplicată prin analogie și în cazul când statul s'a apărât în contra unei condamnări făcând apel la instanța superioară, apel care însă a fost respins, ca tardiv. (*Cas. s. I, decizia No. 81 din 4 Febr. 1915 prin care s'a respins recursul făcut contra sentinței Trib. Dolj s. II, No. 190/914.*)

CASATIE S. II

Recurentul Ilic Sloimovici, lipsă.

Ministerul Public prin d-l Procuror N. I. Zamfirescu.

Contravenție sanitară. — *Băuturi nereglementare.* — *Punere în comerț.* — *Fabricant care vinde la detaiști.* — *Pedepsirea lui.* — *Art. 63 l. sanitară.*

Art. 63 din legea sanitară pedepsește nu numai pe comerciantul detaișt care dă consumațiunei publice băuturi nereglementare (în speță rachiu de drojdie ce conținea alcool mai mult de 45 %, limita maximă prevăzută de art. 57 din regulamentul de privilegere sanitară), dar și pe fabricantul care pune în comerț asemenea băuturi vânzându-le la detaiști. (*Cas. II, decizia penală No. 290 din 28 Ianuarie 1915 prin care s'a respins recursul făcut contra sentinței trib. Iași, s. I, No. 1644/914.*)

CASATIE S. III

Recurentul Ministerul de finanțe prin d-l avocat C. Marinescu.
Intimatul Gr. Petrescu, în persoană.

Contravenție vamală. — *Declarație de import inexactă.* — *Verificarea mărfii.* — *Proces-verbal de constatare.* — *Dacă trebuie de îndată a se constata verificarea printr'un proces-verbal aparte și special.* — *Art. 201, 203, 205, 208, 210 și 215 l. cămilor.*

1. În cazul prezentării la vamă a unei declarații de import inexactă, legea vămilor nu cere ca pentru verificarea făcută mărfii să se dreseze de îndată și chiar în aceeași zi un proces-verbal special și separat de acel care constată contravențiunea, în care se menționează și verificarea făcută mărfii. (*Cas. III, decizia No. 52, din 28 Ianuarie 1915, prin care s'a casat sentința Trib. Dolj, s. II, No. 384/914.*)

Recurentul I. Morariu, prin d-l avocat Constandache.

Intimatul Ministerul de Interne prin d-l avocat I. Nădejde.

Contencios administrativ. — *Modul de sesizare al Curții de casație.* — *Declinator de competență din partea unei instanțe de fond ordinare.* — *Investire neregulată.*

2. Curtea de casație, ca contencios administrativ, nu este regulat investită prin declinatorul de competență al unei instanțe de fond ordinare, de oarece trebuie a se face un recurs adresat direct și cu plata taxelor legale, în conformitate cu art. 5 litera f combinat cu art. 41 din legea Curții de casație din 1912 și art. 22 No. 1 din legea timbrului, art. 108 pr. civ., nefiind aplicabil în asemenea cazuri (*Cas. III, decizia 57 din 30 Ianuarie 1915, prin care s'a respins cererea făcută de I. Morariu ca neregulat venită înaintea acestei Inalte Curți s. III.*)